

به نام خدا

موضوع: توضیحاتی در باره موزه های یزد

طراح محمد حسین فقیهی

کاخ امیر چخماق

- میدان امیرچقماق نام میدانی در شهر یزد است. مجموعه امیرچقماق یزد شامل بازار، تکیه، مسجد و دو آب‌انبار است که قدمت‌شان به دوره تیموریان می‌رسد. تکیه امیر چقماق در سال ۱۳۳۰ و مسجد امیرچقماق در سال ۱۳۴۱ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیدند. میدان امیرچقماق، یکی از شاخص‌ترین مجموعه‌های تاریخی و گردشگری در شهر یزد محسوب می‌شود.
- امیرجلال‌الدین چقماق، از سرداران و امرای شاهرخ تیموری در سده ۸ خورشیدی در زمانی که حاکم یزد بود، مجموعه‌ای متشکل از تکیه، میدان، حمام عمومی، کاروان‌سراها، خانقاه، قنات‌خانه و چاه آب سرد را ساخت تا یزد را رونق بخشد و در این کار فاطمه خاتون همسرش (معروف به سنی فاطمه) که مقبره اش در ضلع شمالی ارسن امیر چقماق قرار دارد، او را یاری کرد.
- مرمت کاشی کاری های این بنای تاریخی به عهده استاد محمد علی فلاحتی مروست بوده که متأسفانه هیچ نام و نشانی از این معمار برجسته در این بنای عظیم وجود ندارد. باستانی پاریزی اما در این خصوص از استاد محمد بنایی نام می‌برد که بعدها به جرم مخالفت با دولت و طرفداری از مشروطه‌خواهان به‌دستور شازده امیراعظم حاکم تام‌الأختیار سال ۱۳۳۰ هـ / ۱۹۱۲ م یزد و کرمان، در یزد به دار کشیده شد.

موزه آب یزد

- موزه تاریخی آب یزد از سال ۱۲۲۶ هجری قمری بنا شده است و قدمت طولانی دارد. این بنا متعلق به شخصی به نام حاج سید علی اکبر کلاه‌دوز و خانواده وی بود. بعدها در سال ۱۳۷۹ هم‌زمان با برگزاری اولین همایش بین‌المللی کاریز، این ساختمان تاریخی به موزه‌ای تبدیل شد تا جلوه‌گر ارزش و اهمیت بسیار بالای آب در مناطق کویری باشد و عموم مردم هم بتوانند از آن بازدید کنند و اطلاعات خود را درباره این امر مهم بالا ببرند.

باغ دولت اباد یزد

- باغ دولت‌آباد در یزد در اواخر دوره افشاریه و در سال 1125 ه.ق توسط محمد تقی خان بافقی معروف به (خان بزرگ) که وی سرسلسله خاندان خوانین یزد بود احداث گردید. تقی خان ابتدا قناتی به طول ۶۵ کیلومتر را احداث نمود و آب را از مهریز به یزد و محل کنونی باغ دولت‌آباد رساند و سپس مجموعه حکومتی (دارالحکومه) خود را بنا کرد. این باغ با مساحتی در حدود ۷۰/۰۰۰ مترمربع شامل ساختمان‌ها، حوض‌ها و آبنماهای بسیاری بوده که در فضای بین آن‌ها باغ‌های با درختان انار و انگور و... باگل‌های فراوانی زینت بخش محیط بوده‌اند.
- قنات تاریخی عظیم دولت‌آباد با قدمتی بیش از ۲۰۰ سال از احداث پنج رشته قنات تشکیل شده و از ارتفاعات مهریز سرچشمه می‌گرفته و پس از مشروب کردن بخشی از زمین‌های مهریز و به کار انداختن چند آسیاب آبی و طی بیش از ۵۰ کیلومتر به یزد می‌رسیده و باغ دولت‌آباد را آبیاری می‌کرده. اما این باغ در حال حاضر توسط چاه نیمه عمیق مجاور آبیاری می‌شود.
- تقی خان بافقی پدر عبدالرضا خان یزدی و جد محمد خان سالار الملک پدر سلطانه‌لی خان وزیر افخم است. خانواده‌های افخم ابراهیمی و افخمی نوادگان تقی خان بافقی هستند. مدارک مربوط به این موضوع در میان اسناد شخصی خانواده افخم ابراهیمی حفظ و نگهداری گردیده و گزیده‌هایی از آن، از جمله مدارکی در جهت تعمیر باغ دولت‌آباد در کتاب «سلطانه‌لی خان وزیر افخم» درج گردیده‌است.

مسجد جامع یزد

- مسجد جامع یزد به شیوه یک ایوان در دل کویر می‌باشد و در طی حدود ۱۰۰۰ سال و سه دوره بنا شده است. پایه‌های اصلی مسجد در زمان ساسانیان بر روی یک آتشکده گذاشته است ولی بعد از اسلام در دوره ایلخانی و تیموری بصورت مسجد تکمیل شده است. بنای گنبد خانه متعلق به دوره ایلخانی و سر در رفیع مسجد را متعلق به زمان شاهرخ و دوره تیموری دانسته‌اند. این بنا از لحاظ خوابیدگی گنبد، سر در رفیع و بلند و همچنین کاشیکاری زیبا و منحصر به فرد، شهرت دارد.
- مسجد جامع در یزد قدیم، داخل حصار شهر قرار گرفته بود و در سده چهارم ه.ق به حومه شهر نزدیک شد. ۵۰۰ مترمربع از ۹۸۰۰ مترمربع زیربنای مسجد را، کاشی‌ها و کتیبه‌ها تشکیل می‌دهند. طول مسجد ۱۰۴ متر و عرض آن ۹۹ مترمربع است. این بنا ۷ ورودی دارد که به کوچه‌های اطراف باز می‌شوند.

پایان ممنون از توجه شما عزیزان
